

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

15 Temmuz 2016 günü gerçekleşen darbe girişimi neticesinde 21 Temmuz 2016 günü ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) sonucu; Türkiye genelinde, 1980 askeri darbesi sonrası ilk kez OHAL dönemi yaşanmıştır. Yedi defa üçer aylığına uzatılan OHAL süreci 17 Temmuz 2018 günü son bulmuş ve arkasında adeta bir Kanun Hükmünde Kararname (KHK) enkazı bırakmıştır.

OHAL sürecinin sadece ilk bir yıllık döneminde 169 bin 13 kişiye adli işlem yapılmıştır. 2 yıllık süreçte çıkarılan OHAL KHK'ları ile 125.678 kamu görevlisi işten çıkarılmıştır. Bu rakama sözleşmeli kadrolar da dahil edildiğinde 250.000 civarında kişi işten çıkarılmaya maruz kalmıştır. Özel eğitim kurumu, dernek, vakıf, federasyon, sendika, gazete, radyo, televizyon gibi çeşitli alanlarda toplam 5.728 kurum kapatılmıştır. 2020 yılı hariç olmak üzere 15 Temmuz 2016 sonrası 1.376.000 kişi terör ve bağlı suçlarla ilgili adli işlem görmüştür. OHAL sürecinde hukuksuz, yetkisiz, kapsam dışı kullanılan KHK yetkisi istatistiki verilerden de anlaşılacağı üzere birçok vatandaşı mağdur etmiştir.

KHK'lar birçok hak ihlaline neden olmuştur. KHK'lar yolu ile binlerce kişi kamu hizmetinden yasaklı hale gelmiş, pasaportları iptal edilmiş, medya kuruluşları ve sivil toplum örgütleri kapatılmıştır. Yurttaşlar akrabaları terör şüphesi ile soruşturma geçirdiği veya kovuşturulduğu için kamu ve özel sektördeki görevlerinden çıkarılmışlardır. Rektörler başta olmak üzere üst düzey yöneticiler tarafından veya isimsiz ihbarlarla yönettikleri kurumda çalışan birçok kişi işlemeye maruz kalmış, hukuksuz bir şekilde ihraca ve dayanaksız soruşturma ve kovuşturmalara maruz kalmışlardır. Polis okullarında ve harp okullarında okumakta olan binlerce öğrenci tek bir KHK ile ihraç edilmişler; yönlendirildikleri okullardan aldıkları diplomada "KHK ile mezun" olduğuna ilişkin ibareler yer alarak fişlenmişlerdir. Fişlenerek diploma alan binlerce mağdur kişi daha sonra işe girememişler ve yıllardır da mağduriyetlerinin çözümüne ilişkin herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bunun yanı sıra yüzlerce yurttaşımız "hatalar" yüzünden mağdur olmuştur. Evli ve çocuğu olmayan bir kişi çocuğu cemaat okulunda diye ihraç edilmesi, sadece ad-soyad benzerliğinden dolayı birçok kişi ifade alınmaya çağırılması, Diyarbakır'da yaşamakta olan ve hayatında Elazığ'a gitmemiş bir yurttaşımızın 22 kişiden alınan ifadelerde sadece bir kişinin kendisine FETÖ'cü demesi neticesinde görevinden ihraç edilmesi gibi yüzlerce örnek yaşanmıştır. İsimsiz ihbarlarla gerekli tahkikat yapılmadan, masumiyet karinesi, suçların ve cezaların şahsiliği gibi ilkeler gözetilmeden binlerce yurttaşımız mağdur olmuştur.

Türkiye'de OHAL sürecinde yaşanan ve hala etkileri devam eden mağduriyetlerin tüm yönleriyle tespit edilmesi; yargı süreci neticesinde beraat eden veya hakkında herhangi bir adli soruşturma dahi başlatılmayan kişiler ve aileleri için gerekli politikaların belirlenmesi; mevzuatın FETÖ terör örgütü ile ilgisi olmayan bu yurttaşlar bakımından gözden geçirilerek yapılması gereken değişiklikler ile kamu kurum ve kuruluşlarının yapabilecekleri idari işlem ve eylemlerin belirlenmesi amacı ile Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını talep ederim.

Veli Ağbaba
Malatya Mv.

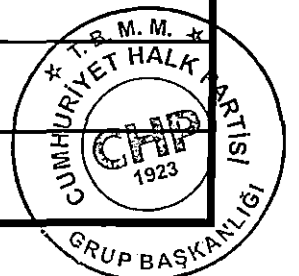
Tahir Dincel
Ank. Mv.

Kemal Zeybek
Samsun Mv.

Gülizar Biçer KARACA
Denizli Milletvekili

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Canan YÜCEER	TEKİRDAĞ	
Serkan Tazul	Antalya	
Yüksel Özkan	Bursa	
Polat Sarı	Tunceli	
MURAT BAKAN	İZMİR	MBakan
Korı BİLİCİ	İZMİR	
SERVET ÜNİPAÇ	Ankara	
İRFAN KAPLAN	Gaziantep	
Nurhayat Altınok	Kayseri	
Okan Gaytanoglu	Edirne Mr.	
Alpay Arslan	Mersin Mr.	
Lerent GÖK	Ankara	
Burhaneddin BUCUR	Adana	
Ali M. Şen	Antalya	
Teksin Tekin	Kocaeli Mr.	

GEREKÇE

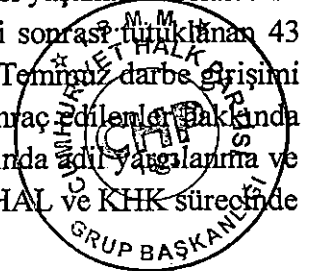
15 Temmuz 2016 günü gerçekleşen darbe girişimi neticesinde 21 Temmuz 2016 günü ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) sonucu; Türkiye genelinde, 1980 askeri darbesi sonrası ilk kez OHAL dönemi yaşanmıştır. Yedi defa üçer aylığına uzatılan OHAL süreci 17 Temmuz 2018 günü son bulmuş ve arkasında adeta bir Kanun Hükmünde Kararname (KHK) enkazı bırakmıştır.

O dönemde yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 121. Maddesindeki yetkiye dayanılarak 21 Temmuz 2016 – 17 Temmuz 2018 arası 2 yıllık süreçte toplamda 36 KHK yayınlanmıştır. Bu KHK'lar ile FETÖ terör örgütü ile bağlantılı olduğu tespit edilen onbinlerce kişi işten çıkarılırken aynı zamanda yine bu KHK'lar ile evlilik programlarından, kış lastiklerine kadar geniş kapsamda düzenlemeler yapılmıştır.

OHAL sürecinin sadece ilk bir yıllık döneminde 169 bin 13 kişiye adli işlem yapılmıştır. 2 yıllık süreçte çıkarılan OHAL KHK'ları ile 125.678 kamu görevlisi işten çıkarılmıştır. Bu rakama sözleşmeli kadrolar da dahil edildiğinde 250.000 civarında kişi işten çıkarılmaya maruz kalmıştır. Özel eğitim kurumu, dernek, vakıf, federasyon, sendika, gazete, radyo, televizyon gibi çeşitli alanlarda toplam 5.728 kurum kapatılmıştır. 2020 yılı hariç olmak üzere 15 Temmuz 2016 sonrası 1.376.000 kişi terör ve bağlı suçlarla ilgili adli işlem görmüştür. OHAL sürecinde hukuksuz, yetkisiz, kapsam dışı kullanılan KHK yetkisi istatistiki verilerden de anlaşılacağı üzere birçok vatandaşı mağdur etmiştir.

KHK'lar birçok hak ihlaline neden olmuştur. KHK'lar yolu ile binlerce kişi kamu hizmetinden yasaklı hale gelmiş, pasaportları iptal edilmiş, medya kuruluşları ve sivil toplum örgütleri kapatılmıştır. Yurttaşlar akrabaları terör şüphesi ile soruşturma geçirdiği veya kovuşturulduğu için kamu ve özel sektördeki görevlerinden çıkarılmışlardır. Rektörler başta olmak üzere üst düzey yöneticiler tarafından veya isimsiz ihbarlarla yönettikleri kurumda çalışan birçok kişi fişlemeye maruz kalmış, hukuksuz bir şekilde ihraca ve dayanaksız soruşturma ve kovuşturmalara maruz kalmışlardır. Polis okullarında ve harp okullarında okumakta olan binlerce öğrenci tek bir KHK ile ihraç edilmişler; yönlendirildikleri okullardan aldıkları diplomada "KHK ile mezun" olduğuna ilişkin ibareler yer alarak fişlenmişlerdir. Fişlenerek diploma alan binlerce mağdur kişi daha sonra işe girememişler ve yıllardır da mağduriyetlerinin çözümüne ilişkin herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bunun yanı sıra yüzlerce yurttaşımız "hatalar" yüzünden mağdur olmuştur. Evli ve çocuğu olmayan bir kişi çocuğu cemaat okulunda diye ihraç edilmesi, sadece ad-soyad benzerliğinden dolayı birçok kişi ifade alınmaya çağırılması, Diyarbakır'da yaşamakta olan ve hayatında Elazığ'a gitmemiş bir yurttaşımızın 22 kişiden alınan ifadelerde sadece bir kişinin kendisine FETÖ'cü demesi neticesinde görevinden ihraç edilmesi gibi yüzlerce örnek yaşanmıştır. İsimsiz ihbarlarla gerekli tahkikat yapılmadan, masumiyet karinesi, suçların ve cezaların şahsiliği gibi ilkeler gözetilmeden binlerce yurttaşımız mağdur olmuştur.

Toplumsal farklı kesimlerinden KHK mağduru kişiler ile yapılan görüşmelerde söz konusu mağduriyetlerin ne kadar geniş kapsamlı ve düşünüldenden daha yoğun olduğu göze çarpmıştır. Kamuda çalışan kişiler "yeşil ışıktaki" işlerini yürütmelerine karşı daha sonra "o yeşil ışık değildi, yeşilimsi kırmızıydı" denilerek, bu işlemlerinden dolayı sorumlu olma kaygısı yaşamaktadırlar. BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, Türkiye'de 15 Temmuz darbe girişimi sonrası tutuklanan 43 kişinin dosyası hakkında hak ihlali kararı vermiştir. AİHM tarafından da 15 Temmuz darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL döneminde çıkarılan KHK'lar ile görevlerinden ihraç edilenler hakkında açıkladığı ilk karar olan 33399/18 başvuru numaralı Pişkin v. Türkiye kararında adli yargılamaya ve özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir. Benzer olarak OHAL ve KHK sürecinde

savunma hakkının gereği olarak bir kamu görevi yürüten birçok avukat FETÖ terör örgütü suçlularının vekilliğini yaptığı için suçlanmışlar ve haklarında birçok soruşturma ve kovuşturma işlemi yürütülmüş; sonucunda da birçoğu ceza almıştır.

15 Temmuz 2016 FETÖ terör örgütü darbe ve 20 Temmuz 2016 sivil darbesi sonrası 2 yıl süren OHAL ve KHK sürecinde; kamu görevlerine giriş aşamasında uygulanan mülakatlardaki liyakat esasında yaşanan ihlaller derinleşmiştir. Liyakatsiz atama ve mülakatlar konusundaki şikayet ve iddialar artmış ancak bu konulara ilişkin mağduriyeti giderici herhangi bir işlem yapılmamıştır. Temel insan haklarından olan masumiyet karinesi “hakkındaki suç kesinleşene kadar herkes masumdur” ilkesini savunmaktadır. Ancak KHK döneminde bu karine adeta suçluluk karinesi olarak uygulanmış ve “hakkındaki masumiyet ispatlanana kadar herkes suçludur” ilkesi benimsenmiştir. Kişilere yöneltilen suçlamalarda somut suçlamalar yerine siyasi ve istihbarat bilgileri yer almıştır. Suçların ve cezaların kanuniliği yerine keyfiliği, cezanın şahsiliği yerine cezayı alan kişinin çevresinde ya da ceza alan gruba dahil olan herkes benzer suçlamalar ile karşılaşmıştır. KHK’lar sonucu hakkında adli işlem yürütülen herkese 15 Temmuz darbe girişiminde hayatını kaybeden 250 şehitten de sorumlu oldukları suçlamaları yöneltilmiştir.

2016 Temmuz – 2018 Temmuz arası OHAL ve KHK sürecinde yürütülen soruşturmalar şeffaf ve etkin şekilde yürütülmemiştir. Bu konuya örnek olarak Bank Asya soruşturması örnek gösterilebilir. Bank Asya hesaplarında 1 milyon 600 bin hesap varken sadece 100bin kişinin yargılanmış olması soruşturmaların ayırıştırıcı ve belli gruplara yönelik olduğu kaygısı yaratmıştır.

Yine aynı süreçte bir anda yüzbinlerce kişinin yargılanması ve cezaevlerine gönderilmesi neticesinde cezaevlerinin kapasitesinde de ciddi sıkıntılar yaşanmış ve sonuç olarak hükümlü ve/veya tutuklu olarak cezaevlerinde bulunan kişilerin yaşam hakkı, sağlık hakkı, beslenme hakkı gibi birçok hakkı ihlal edilmiştir. Yapılan araştırmalarda 7-8 kişilik odalarda 25 kişinin kaldığı tespiti yapılmıştır. Çocuklarla birlikte kalan kadınlara bu konuda pozitif herhangi bir destek sunulmadığı; çocuklara ayrı yemek gelmediği annelerine gelen yemeği bölüştükleri tespitleri de yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur. Sadece cezaevinde bulunan çocuklar hak ihlali ile karşılaşmamıştır. İlik nakli olan bir çocuğun anne babası hapiste olduğu için aile desteğinden yoksun kalan çocuğun 5 yaşında olmasına rağmen hiç konuşmadığı, çocuklu ailelerde KHK’dan dolayı boşanmaların oldukça arttığı ve dolayısıyla çocuğun mağdur olduğu da ortaya çıkarılan bazı sonuçlardır.

KHK’lar sonucu yaşanan mağduriyetlerin giderilebilmesi amacıyla kurulan OHAL Komisyonu’nun kararlarını neye göre verdiği belirsizdir. OHAL Komisyonu, oyalama komisyonuna dönüşmüştür. Bu konuda açık ve net kriterlerin belirlenmemiş olması Komisyon’un kararlarına gölge düşürmektedir. Komisyonun geçmişte aldığı kararların şeffaf olmaması ve kararlardaki hukuki belirsizlik neticesinde Komisyon kararlarının tekrar incelenerek hak ihlali yaratılmış olan dosyalarda mağduriyeti giderici kararların alınması gerekmektedir.

